

Професійна освіта

УДК 378.4:330.34

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18250418>

Сучасні педагогічні підходи до підготовки майбутніх економістів в системі фахової передвищої освіти

Горбатюк Роман Михайлович

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри машинознавства та транспорту, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 46018, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-1497-1866>

Калаур Світлана Миколаївна

доктор педагогічних наук, професор, професор соціальної роботи та соціальної педагогіки Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 46018, м. Тернопіль, вул. М.

Кривоноса, 2, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8099-9392>

Сорока Ольга Вікторівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач соціальної роботи та соціальної педагогіки Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 46018, м. Тернопіль, вул. М.

Кривоноса, 2, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1483-8974>

Волкова Наталія Валентинівна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри технологічної та професійної освіти, Криворізький державний педагогічний університет, 50086, м. Кривий Ріг, проспект Гагаріна, 54, Україна, [https://orcid.org/0000-](https://orcid.org/0000-0003-0662-9777)

[0003-0662-9777](https://orcid.org/0000-0003-0662-9777)

Прийнято: 26.12.2025 | Опубліковано: 15.01.2025

***Анотація:** Метою статті є комплексний аналіз сучасних педагогічних підходів до підготовки майбутніх економістів у закладах фахової передвищої освіти. Для досягнення поставленої мети здійснено системний аналіз сучасних вимог до професійної підготовки здобувачів економічних спеціальностей у контексті трансформації економічних процесів, цифровізації, впровадження ідей сталого та циркулярного розвитку, а також розкрито потенціал практико-орієнтованого та дуального навчання як ефективних педагогічних підходів. Використано **методи** аналізу наукових джерел, порівняння, систематизації та узагальнення практичного досвіду. **Результати** дослідження підтвердили, що цифрове освітнє середовище, яке характеризується гнучкістю, мобільністю, інтерактивністю, модульністю, індивідуалізацією навчання та можливістю інтеграції мережевих ресурсів, значно підвищує ефективність професійної підготовки майбутніх економістів, сприяє формуванню інформаційно-аналітичної компетентності, цифрових навичок та системного мислення, необхідних для прийняття професійних рішень у складних економічних умовах. Впровадження дуальної системи навчання у поєднанні з державно-приватним партнерством забезпечує баланс між теоретичною підготовкою та практичними навичками, дозволяє студентам здобути реальний професійний досвід, адаптуватися до вимог ринку праці та підвищує їх конкурентоспроможність. Аналіз матриці компетентностей циркулярної економіки засвідчив значущість інтеграції знань, практичних умінь та ціннісних орієнтацій у професійну підготовку, формування системного та багатоперспективного мислення, проектних навичок та уміння використовувати циркулярні бізнес-моделі. **Висновки** свідчать про необхідність оновлення змісту, форм та методів професійної підготовки майбутніх економістів у фахових коледжах через активне*

використання цифрового освітнього середовища, розвиток практико-орієнтованого навчання, дуальної системи та державно-приватного партнерства, що разом забезпечує формування практично значущих компетентностей випускників та їх готовність до професійної діяльності у сучасному економічному середовищі.

Ключові слова: педагогічні підходи, цифрове освітнє середовище, державно-приватне партнерство, практико-орієнтоване навчання, циркулярна економіка, професійна компетентність, інформаційно-аналітична компетентність, сталий розвиток, майбутні економісти, заклади фахової передвищої освіти.

Modern pedagogical approaches to the training of future economists in the system of pre-tertiary vocational education

Horbatyuk Roman Mykhaylovych

Sc.D. in Pedagogy, Professor, Head of the Department of Mechanical Engineering and Transport, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, 46018, Ternopil, M. Kryvonosa str., 2, Ukraine,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1497-1866>

Kalaur Svitlana Mykolaivna

Sc.D. in Pedagogy, Professor, Professor of the Department Social Work and Social Pedagogy, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, 46018, Ternopil, M. Kryvonosa str., 2, Ukraine,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8099-9392>

Soroka Olga Viktorivna

Sc.D. in Pedagogy, Professor, Head of the Department Social Work and Social Pedagogy, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, 46018, Ternopil, M. Kryvonosa str., 2, Ukraine,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1483-8974>

Volkova Nataliia Valentynivna

Sc.D. in Pedagogy, Associate Professor, Department of Technological and Vocational Education, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 50086, Kryvyi Rih, Gagarina Avenue, 54, Ukraine,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0662-9777>

Abstract: *The purpose of this article is to provide a comprehensive analysis of modern pedagogical approaches to the training of future economists in pre-tertiary vocational education institutions. To achieve this goal, a systematic analysis of current requirements for professional training of students in economic specialties was conducted in the context of economic transformation, digitalization, and the implementation of sustainable and circular economy principles, as well as the potential of practice-oriented and dual learning approaches was examined. Methods used include analysis of scientific sources, comparison, systematization, and generalization of practical experience. The results indicate that digital educational environments characterized by flexibility, mobility, interactivity, modularity, individualized learning, and seamless integration of network resources significantly enhance the effectiveness of professional training, foster the development of information-analytical competence, digital skills, and systems thinking, which are necessary for decision-making in complex economic conditions. The implementation of dual learning combined with public-private partnerships ensures a balance between theoretical knowledge and practical skills, provides students with real professional experience, facilitates*

*adaptation to labor market requirements, and increases graduates' competitiveness. Analysis of the circular economy competency matrix confirmed the importance of integrating knowledge, practical skills, and value orientations into professional training, developing systems and multi-perspective thinking, project skills, and the ability to apply circular business models. **The findings** underscore the need to update the content, forms, and methods of professional training in vocational colleges through active use of digital educational environments, practice-oriented learning, dual education, and public-private partnerships, collectively ensuring the formation of practically significant competencies and preparing graduates for professional activity in the modern economic environment.*

Keywords: *pedagogical approaches, digital educational environment, public-private partnership, practice-oriented learning, circular economy, professional competence, information and analytical competence, sustainable development, future economists, higher education institutions.*

Постановка проблеми. Соціально-економічні процеси, які відбуваються у світі та Україні, загалом, диктують нові вимоги до підготовки майбутніх економістів у фахових коледжах. Подальший розвиток економіки нашої держави багато в чому залежить від здатності фахівців економічної сфери вирішувати завдання, які виникають у змінених умовах реальності, мобільно та гнучко приймати рішення та адаптуватись до мінливих умов виконання професійних функцій. Це окреслює важливість пошуку нових та модифікації існуючих педагогічних підходів до організації навчання здобувачів економічних спеціальностей у фахових економічних коледжах. Поваж, фахова економічна освіта формує економічне мислення, виховує раціональну економічну поведінку, створює передумови для подальшого професійного навчання, практичної діяльності та основу професійного становлення. У сучасних умовах безперервної модифікації економічної сфери існує потреба у кваліфікованих робочих кадрах

та фахівцях середньої ланки, які мають відповідати вимогам до рівня кваліфікації та широти професійного поля економічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із ключових орієнтирів розвитку суспільства у світі та Україні є забезпечення сталого економічного зростання. З точки зору практики реалізація цієї мети залежить від наявності на ринку праці кваліфікованих економістів, здатних приймати адекватні рішення у ринкових умовах господарювання. Тому питання підготовки фахових молодших бакалаврів перебуває у фокусі уваги сучасних дослідників.

Науковці здійснюють візії в напрямі охоплення прогресивних ідей інноватизації навчання у закладах освіти різного рівня, в тому числі фахових коледжів [2, с. 213]. Зміни в системі економічних відносин вказують, на переконання В. Радкевич, Л. Єршової, Н. Ничкало на те, що сучасна фахова передвища і вища освіта виступають ключовими умовами конкурентоспроможності України [14]. У зв'язку з виникненням та розвитком циркулярної економіки як напряму промислової модернізації [4] розглядається необхідність створення великомасштабної та ефективною системи підготовки майбутніх економістів [6], що відповідає вимогам сучасного етапу науково-технічного прогресу, на основі якого здійснюються докорінні соціально-економічні перетворення в сучасній економіці. У дзеркалі наукових досліджень професійна підготовка майбутніх економістів періоду української незалежності [7] тяжіє до використання сучасних педагогічних технологій з метою формування усіх структурних складників професійної компетентності фахівців економічного профілю [8].

Зміни в архітектурі економічних процесів, зумовлені переходом на цифровізацію, відбиваються у студіях науковців, присвячених пошуку шляхів формування цифрової компетентності майбутніх економістів [9; 13]. Водночас, розвиток цифрової дидактики пропонує інноваційні рішення для активізації освітньої діяльності студентів-економістів. Тому дослідники витлумачують

потенціал хмарних [5], цифрових [10], інформаційно-комунікаційних [11], смарт-технологій [12] в контексті організації офлайн та онлайн [15] навчання здобувачів фінансово-економічних спеціальностей. Наголошуючи на важливості реалізації ресурсно-зорієнтованого навчання студентів економічних спеціальностей [1, с. 53] засобами електронних освітніх ресурсів науковці відзначають, що підходи до підготовки майбутніх фахівців економічного напрямку [16] в закладах фахової передвищої освіти України акумулюють думку про беззаперечну значущість математики в системі професійної освіти майбутніх економістів [3]. Проаналізовані наукові джерела пронизані думкою, що викладання економічних дисциплін, підвищення ефективності системи економічної освіти, формування професійних умінь та навичок майбутніх фахівців зміцнить фундаментальність економічної освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом із тим, нами не знайдено системних розвідок у напрямі аналізу існуючих педагогічних підходів до підготовки майбутніх економістів, які б містили критичне обґрунтування можливостей їх реалізації у закладах фахової передвищої освіти.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз потенціалу сучасних педагогічних підходів, як векторів організації навчання майбутніх економістів у закладах фахової передвищої освіти. Для досягнення поставленої мети у статті передбачається розв'язання таких завдань: проаналізувати сучасні вимоги до професійної підготовки майбутніх економістів у системі фахової передвищої освіти в контексті трансформації економічних процесів, цифровізації та впровадження ідей сталого розвитку; охарактеризувати потенціал цифрового освітнього середовища як чинника підвищення ефективності професійної підготовки здобувачів економічних спеціальностей у коледжах; розкрити сутність ключових ідей циркулярної економіки та їх відображення у структурі професійної компетентності здобувачів фахової передвищої освіти з економіки;

проаналізувати можливості практико-орієнтованого та дуального навчання як ефективних педагогічних підходів до підготовки майбутніх економістів; узагальнити переваги дуальної системи навчання у контексті забезпечення конкурентоспроможності випускників економічних коледжів на сучасному ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах модернізації системи фахової передвищої професійної освіти відповідно до інноваційного розвитку економіки та потреб сучасного інформаційного суспільства висуваються нові вимоги до підвищення якості підготовки майбутніх фахівців з економіки. Однією з важливих загальнокультурних компетентностей економістів середньої ланки є інформаційно-аналітична компетенція – здатність здійснювати пошук, аналіз та оцінку інформації, яка потрібна для вирішення фахових завдань, й відповідно з метою особистісного розвитку. Володіння цією компетенцією дозволяє майбутньому економісту ефективно здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність. Формування згаданої якості стане ефективним, якщо спиратиметься на можливості цифрових технологій та апелюватиме до технологізації навчання в економічних коледжах загалом. Переваги цифрових технологій та засобів навчання якнайкраще реалізуються у цифровому освітньому середовщі.

Створення цифрового освітнього середовища підвищує результативність педагогічного процесу за рахунок покращення технічного оснащення системи та, як наслідок, оптимізації освітнього процесу й розширення можливостей студентів і викладачів. Необхідність використання цифрового освітнього середовища у підготовці майбутніх економістів у системі фахової передвищої освіти зумовлюється його особливостями, а саме: гнучкістю (студенти опановують інформацію у зручний для себе час у зручному місці та у зручному темпі); мобільністю та динамічністю (простотою зміни електронних матеріалів); інтерактивністю (наявністю зворотного зв'язку, систематичним моніторингом

процесу оволодіння знаннями, вміннями та навичками); індивідуалізацією (диференціацією) (вибудовуванням процесу навчання відповідно до потреб та здібностей здобувачів); модульністю (з набору незалежних курсів-модулів формується навчальна програма, що відповідає індивідуальним чи груповим потребам); економічною ефективністю; інтенсифікацією та демократизацією навчання.

Перевагою цифрового освітнього середовища є можливість безшовної інтеграції мережевих ресурсів, які містять теоретичний матеріал і можуть бути, свого роду, орієнтиром для студентів у процесі їхнього професійного становлення.

Перехід світової економіки на концепцію циркулярності вимагає від системи фахової передвищої освіти втілення ключових її ідей (табл. 1), які модернізують рамку компетентностей майбутніх фахівців з економіки. В основу компетентності згідно засад циркулярної економіки покладено такі компоненти як системне мислення (systems thinking), проєктування (designing) та багатоперспективне мислення (multi-perspective thinking), які є необхідними для прийняття рішень у складних перехідних економічних процесах. Іншими головними елементами професійної компетентності майбутніх економістів в умовах роботи з процесами циркулярної економіки науковці вважають уміння здобувачів управляти основами циркулярної економіки та використовувати нові бізнес-моделі [4]. Зміст компетентностей з циркулярної економіки представлено у матриці, розробленій на основі стандартної 5-ти рівневої рамки навчання (LEVEL5). Матриця компетенцій циркулярної економіки складається з п'яти рівнів навчання, які можна порівняти з таксономією Блума (the Bloom taxonomy). Три виміри 5-ти рівневої рамки навчання інтегровані в одну структуру: знання, дії та почуття. Аналіз матриці компетентностей з циркулярної економіки сприяв реалізації основ цієї концепції в системі фахової передвищої освіти та пояснено

сутність виокремлених здатностей крізь призму навчання здобувачів економічних спеціальностей (таб. 1).

Таблиця 1

Ключові ідеї циркулярної економіки та компоненти компетентностей здобувачів фахової передвищої освіти (ФПО) з економіки

<i>Ключова ідея циркулярної економіки</i>	<i>Складник професійної компетентності</i>	<i>Змістова характеристика в умовах фахової перед вищої освіти</i>
<i>Цілісність економічних процесів</i>	Системне мислення (systems thinking)	Здатність здобувачів ФПО розуміти взаємозв'язки між виробництвом, споживанням і використанням ресурсів, аналізувати прості та типові економічні ситуації у сфері циркулярної економіки
<i>Проектування практичних рішень</i>	Проектування (designing)	Уміння розробляти та застосовувати базові моделі циркулярного виробництва, повторного використання матеріалів і мінімізації відходів у межах професійних завдань
<i>Урахування інтересів учасників економічної діяльності</i>	Багатоперспективне мислення (multi-perspective thinking)	Здатність враховувати позиції споживачів, підприємств і громади під час прийняття практичних економічних рішень
<i>Раціональне використання ресурсів</i>	Управління основами циркулярної економіки	Уміння застосовувати принципи ефективного використання ресурсів, елементи ресурсозбереження та повторного використання матеріалів у професійній діяльності
<i>Інноваційність у професійній діяльності</i>	Використання циркулярних бізнес-моделей	Здатність орієнтуватися в сучасних циркулярних бізнес-моделях і застосовувати їх окремі елементи у діяльності підприємств сфери економіки

<i>Практико-орієнтоване навчання</i>	Інтеграція знань, умінь і ціннісних орієнтацій (LEVEL5)	Формування професійних умінь через поєднання знань, практичних дій і усвідомлення цінності сталого розвитку
<i>Підготовка до сталого розвитку</i>	Готовність до професійних дій	Здатність виконувати професійні завдання в умовах економічних змін та підтримувати принципи сталого розвитку

Засадничими аспектами дидактики та освітнього середовища закладів фахової передвищої освіти в межах навчання здобувачів виконувати професійну діяльність в умовах циркулярної економіки є розвиток системного мислення та здатності до роботи в мережі (*networking*). Остання здатність (*networking skills*) охоплює комунікацію, активне слухання та соціальні навички, що важливо для професійного та особистісного середовищ. Описані елементи професійної компетентності забезпечуються використанням методу роботи в команді, який реалізується через розробку та втілення мультидисциплінарних проєктів. Такий педагогічний підхід апелює до ідей *практико орієнтованого навчання* та *дуальної освіти*, концепт якої нині активно впроваджується у вітчизняній системі фахової передвищої освіти.

Практико орієнтоване навчання майбутніх економістів повинно поєднувати засади фундаментальної освіти, заснованої на теоретичних аспектах, і професійно-прикладну підготовку. Очевидно, що сучасна фахова економічна освіта поступово оновлює методи навчання, що базуються на компетентнісному підході. Реалізація практико орієнтованої підготовки у системі фахової передвищої професійної економічної освіти може мати кілька ключових напрямів: підвищення ефективності практик і стажувань здобувачів освіти; впровадження активних технологій навчання; використання професійно спрямованого вивчення загальнопрофесійних дисциплін та дисциплін спеціалізації; професіоналізація викладацького складу.

Нині ринку праці необхідні не стільки знання, скільки готовність фахівців з економіки використовувати їх на практиці. Проєктування практико орієнтованого освітнього середовища закладу фахової передвищої освіти, аналіз його впливу на підготовку майбутніх фахівців економічної галузі є актуальною проблемою професійної освіти. Одним із шляхів вирішення існуючої проблеми є використання дуальної системи професійного навчання, що отримала світове визнання як форма підготовки кадрів.

Дуальна освіта передбачає поєднання навчання в освітньому закладі з періодами виробничої діяльності. Модель дуального навчання – це система методів, організаційних форм, засобів їх реалізації, а також прийомів педагогічної техніки в умовах професійної підготовки на основі взаємодії навчального закладу та підприємства. Сутність дуального навчання полягає у збалансованому поєднанні теорії та практики шляхом співробітництва підприємств, закладів освіти, органів влади. Одним із варіантів такої співпраці може стати державно-приватне партнерство.

В дискурсі педагогічної науки та освітньої сфери державно-приватне партнерство розглядаємо як сукупність взаємовідносин між державою та приватними організаціями, головна мета яких полягає у постановці та вирішенні завдань, що стоять перед ними, а також поділі відповідальності за результати прийнятих рішень. Зокрема, в межах обраної проблематики можна вести мову про завдання, пов'язані із забезпеченням конкурентоспроможними фахівцями суб'єктів господарювання регіону; розробкою кваліфікаційних вимог до таких фахівців; формуванням змісту та організацією всіх видів практик для майбутніх фахівців з економіки; розширенням сфери освітньої діяльності та комерціалізації розробок шляхом створення навчально-виробничих центрів, технопарків, навчально-науково-інноваційних комплексів тощо.

Вивчення та узагальнення потенціалу дуального навчання у підготовці майбутніх економістів у коледжах дало змогу систематизувати низку переваг, які відображено на рисунку 1.

Рисунок 1

Переваги концепту дуальної освіти у підготовці майбутніх економістів у закладах фахової передвищої освіти

Модель дуального навчання є однією з умов підвищення профорієнтації та конкурентоспроможності майбутніх економістів. Використання дуальної системи навчання у закладах фахової передвищої освіти, заснованої на посиленні практичної спрямованості підготовки майбутніх економістів, підвищує ефективність технології підготовки фахівців економічного профілю, оскільки вирішується головне завдання – забезпечення конкурентоспроможності випускника в реальних умовах розвитку ринку праці.

Висновки. Сучасні трансформаційні процеси в економіці, зумовлені цифровізацією, зміною моделей господарювання та переходом до сталого й циркулярного розвитку, актуалізують необхідність перегляду традиційних підходів до підготовки фахівців економічного профілю. Динамічність

економічного середовища, зростання ролі практичних умінь і здатності до адаптації в умовах невизначеності об'єктивно вимагають оновлення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх економістів у системі фахової передвищої освіти. Нині очевидно, що традиційна модель професійної підготовки не повною мірою забезпечує формування практично значущих компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності випускників коледжів економічного профілю. Аналіз сучасних педагогічних підходів засвідчив доцільність посилення практико-орієнтованої складової освітнього процесу, зокрема шляхом упровадження дуального навчання, використання можливостей державно-приватного партнерства. Вагоме значення в інноватизації навчання має створення та наповнення цифрового освітнього середовища закладів фахової передвищої освіти.

Список використаних джерел

1. Балюк В. О., Кононець Н. В. Інформаційні системи створення електронних освітніх ресурсів для реалізації ресурсно-зорієнтованого навчання студентів економічних спеціальностей. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2020. Вип. 2 (131). С. 52–59.
2. Бевз А. В. Особливості формування професійної компетентності фахових молодших бакалаврів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № (191). С. 212–216. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-191-212-216>
3. Готинчан І. З., Дрінь І. І. Про роль математики в системі професійної освіти майбутніх економістів. *Проблеми освіти та методика викладання у вищій школі*. 2019. Випуск II (74). С. 218–225.
4. Дейнек Л. В., Ципліцька О. О. Циркулярна економіка як напрям промислової модернізації: європейський досвід. *Економіка: реалії часу*. 2018. № 5 (39). С. 30–40. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2568944>

5. Дюлічева Ю. Ю. Хмарні технології у професійній підготовці майбутніх економістів. Інформаційні технології в освіті. 2014. № 18. С. 71–79. DOI: <https://doi.org/10.14308/ite000469>

6. Желавський О., Желавська Н., Діденко О., Сніца Т. Особливості професійної підготовки фахових молодших бакалаврів за спеціальністю «економіка» до роботи в галузі маркетингу та реклами. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки.* 2024. № 37(2). С. 51–67. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v37i2.1697>

7. Кірдан О. П. Професійна підготовка майбутніх економістів періоду української незалежності у дзеркалі наукових досліджень. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.* 2018. № 5. С. 65–70.

8. Кічка М. П. Сутність і структура професійної підготовки фахівців економічного профілю: сучасні наукові підходи. *Академічні візії.* 2025. № 47. С. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17102541>

9. Копняк К., Радзіховська Л. Складові цифрової компетентності майбутніх економістів. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky.* 2021. Vol. 9. № 1. С. 80–82.

10. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Крулько Л. В. Використання цифрових технологій у підготовці майбутніх менеджерів та економістів. *Імідж сучасного педагога.* 2025. № 3(222). С. 39–43. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3\(222\)-39-43](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3(222)-39-43)

11. Максимова Л. П. Принципи забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Інженерні та освітні технології в електротехнічних і комп'ютерних системах.* 2014. № 4. С. 42–47.

12. Поповський Ю. Б. Критерії ефективності застосування Смарт-технологій у процесі професійної підготовки майбутніх економістів. *Молодий вчений*. 2015. № 1(2). С. 132–137.

13. Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Лега О. В., Мисник Т. Г. Розвиток цифрової компетентності як умова забезпечення конкурентоспроможності майбутніх економістів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 73. № 5. С. 29–47.

14. Радкевич В. О., Єршова Л. М., Ничкало Н. Г. Сучасна фахова передвища і вища освіта – ключова умова конкурентоспроможності України. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні : монографія. 2021. С. 82–86. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

15. Рибалко А. П. Використання дистанційної форми навчання в процесі математичної підготовки студентів-економістів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2014. № 5. С. 106–111.

16. Шевчук О. Основні підходи до підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічного напрямку в Україні. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2013. № 2 (11). С. 200–207.